

Cours de tibétain - analyse - 28e pratique

Les 37 pratiques des bodhisattvas - Analyse

28e pratique : “la pāramitā du courage, de l’endurance”¹

༡༩) བཙུག་ལྷན་པ་པོ་ལྟེན་པ།

རང་དོན་འབའ་ཞིག་སྐྱབ་པའི་ཉན་རང་ཡང་། །
མགོ་ལ་མེ་ཤོར་བརློག་ལྟར་བཙུག་མཐོང་ན། །
འགོ་ཀུན་དོན་དུ་ཡོན་ཏན་འབྱུང་གནས་ཀྱི། །
བཙུག་ལྷན་ཚུལ་པ་རྒྱལ་སྤྲུལ་ལག་ལེན་ཡིན། །

28) Lorsque l’on voit les auditeurs et les bouddhas-par-soi qui ne pratiquent que pour eux-mêmes,
S’activer comme s’ils avaient la chevelure en feu,
S’efforcer, pour l’ensemble des êtres, à la diligence
Qui est source de toutes les qualités, c’est agir en bodhisattva.²

༡༩) [བཙུག་ལྷན་པ་] [པོ་ལྟེན་པ།]

[རང་དོན་འབའ་ཞིག་] [སྐྱབ་པ་+འི་+ཉན་རང་+ཡང་]། །
[མགོ་+ལ་] [མེ་ཤོར་] [བརློག་ལྟར་+ར་+བཙུག་མཐོང་+ན།]། །
[འགོ་ཀུན་དོན་+དུ་] [ཡོན་ཏན་འབྱུང་གནས་+ཀྱི།]། །
[བཙུག་ལྷན་ཚུལ་པ་] [རྒྱལ་སྤྲུལ་ལག་ལེན་ཡིན།]། །

¹ ལྷན་པ་ལ་བསྐྱབ་པ་ est le titre donné à cette pratique dans le commentaire de Chokyi Trakpa : l’entraînement à la générosité.

² Traduction Padmakara.

Vocabulaire 28e pratique

བརྩོན་འགྲུས་	courage, diligence
ཕར་ཕྱིན་	pāramitā, abréviation de ཕར་ཕྱིན་དུ་ཕྱིན་པ་
རང་དོན་	bien pour soi
འབའ་ཞིག་	uniquement
སྐྱབ་པ་	accomplir, produire v.v. བསྐྱབས་པ་/ སྐྱབ་པ་/ བསྐྱབ་པ་/ སྐྱབས་
ཉན་རང་ / ཉན་ཐོས་དང་རང་རྒྱལ་	auditeurs et bouddha pour soi, Śrāvaka(s) et Pratyekabuddha(s)
ཡང་	particule: même si, bien que, aussi...
མགོ་	tête
མེ་ཤིར་	s'enflammer
Ici, on trouve le verbalisateur ཤིར་ qui signifie : "s'échapper", "se perdre / s'échapper de", "s'égarer", "se glisser dans". C'est un verbe non-volitif, ce qui dit bien que le feu prend, mais sans intention de le faire bruler. On dira de la même façon མེམས་ཤིར་ pour dire "tomber amoureux".	
བསྐྱོག་	repousser, verbe volitif.
བསྐྱོག་པ་/ སྐྱོག་པ་/ བསྐྱོག་པ་/ སྐྱོག་//. Signifie "renvoyer ou éloigner afin d'arrêter quelque chose". D'où "faire demi-tour / s'éloigner", "repousser", "renverser". Ce terme est également utilisé en référence aux attaques d'esprits et d'autres forces malignes, et peut donc également signifier "exorciser" et "éloigner". TD	
ལྟར་	comme, semblable
བརྩོན་	diligent
མཐོང་	voir, verbe non-volitif
འགྲོ་ལྔན་	tous les êtres
དོན་དུ་	pour, afin de
ཡོན་ཏན་	qualité
འབྱུང་གནས་	source, origine
ཕྱོད་པ་	commencer

Annexe : commentaire de Chökyi Drakpa

Au niveau de la 10e pratique, commence l'explication de la voie pour les êtres supérieurs qui unifient la vacuité à la compassion. À ce niveau, trois points sont énoncés, dont le 3e concerne les conseils pour ces êtres supérieurs. **La 25e pratique correspond à ce 3e point.**

Ce 3e point est lui-même divisé en cinq points : 1) བ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་དྲུག་ལ་བསྐབ་པ། 2) མདོ་ནས་གསུངས་པའི་ཚོས་བཞི་ལ་བསྐབ་པ། 3) ཉོན་མོངས་པ་སྤོང་ཚུལ་ལ་བསྐབ་པ། 4) དྲན་ཤེས་དང་ལྡན་པས་གཞན་དོན་སྦྱབ་པ་ལ་བསྐབ་པ། 5) དགོ་བ་རྫོགས་བྱང་དུ་བསྐྱོ་བ་ལ་བསྐབ་པའོ།. Le premier de ces 5 points est lui-même divisé en six points, un pour chaque pāramitā.

La 28e pratique, l'entraînement au courage བཙོན་འགྲུས་ཀྱི་ཕར་བྱིན་ལ་སྐོབ་ཚུལ་, est donc le troisième de ces six points :

བཞི་པ་བཙོན་འགྲུས་ལ་བསྐབ་པ་ནི།

རང་དོན་འབའ་ཞིག་སྦྱབ་པའི་ཉན་རང་ཡང་། །
 མགོ་ལ་མེ་ཤོར་རྫོག་ལྟར་བཙོན་མཐོང་ན། །
 འགོ་ཀུན་དོན་དུ་ཡོན་ཏན་འབྱུང་གནས་ཀྱི། །
 བཙོན་འགྲུས་ཚོམ་པ་རྒྱལ་སྐས་ལག་ལེན་ཡིན། ། ཞེས་གསུངས།

དོན་ནི། རང་གཅིག་སྤུའི་དོན་འབའ་ཞིག་གམ་ཁོ་ནའི་བྱིར་ཞི་བདེ་ཚམ་སྦྱབ་པར་འདོད་པའི་ཉན་ཐོས་དང་
 རང་རྒྱལ་ཡང་ལམ་ལ་སྐོབ་པའི་ཆེ་མགོ་དང་གོས་ལ་མེ་ཤོར་བ་ན་སྦྱར་བར་དེ་རྫོག་པ་ལ་འཇུག་པ་ལྟར་གྱི་
 བཙོན་འགྲུས་ཤུགས་དྲག་ཚོམ་པར་བྱེད་པ་མཐོང་ན། འགོ་བ་ཀུན་གྱི་དོན་དུ་བྱང་ཚུབ་མཚོག་ཏུ་སེམས་
 བསྐྱེད་ནས་རྒྱལ་སྐས་ཀྱི་སྦྱོད་པ་རྒྱབས་པོ་ཆེ་བྱ་དཀའ་བ་དུ་མ་ལ་སྐོབ་པ་ན་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་འབྱུང་
 བའི་གནས་ཀྱི་བཙོན་འགྲུས་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཚོམ་དགོས་པ་ལྟ་ཅི་སྐོས་པ་དེའི་བྱིར་ན། རྫོགས་བྱང་སྦྱབ་པའི་
 དོན་དུ་བཙོན་འགྲུས་རྣམས་པ་གསུམ་ལ་སྐོབ་པར་བྱེད་པ་ནི་རྒྱལ་སྐས་རྣམས་ཀྱིས་བཙོན་འགྲུས་ཀྱི་ཕར་
 བྱིན་ལ་སྐོབ་ཚུལ་གྱི་ལག་ལེན་ཡིན་ཅོ་ཞེས་པའོ། །